

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
—
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Importanța neutrilor.

Arad, 17 Noemvrie.

Înainte de izbucnirea marelui război, opinia publică mondială credea, că forțele beligeranților vor fi astfel împărțite:

Dintr-o parte tripla-alianță, compusă din *Germania, Austro-Ungaria și Italia*, având alături de ele, ca forțe active: *Turcia, România, Bulgaria*, poate chiar *Suedia*. De cealaltă parte: tripla-înțelegere, compusă din *Anglia, Franța, Rusia*, având alături *Serbia, Grecia, Muntenegrul*, poate și *Danemarca*.

Belgia, Elveția, Spania, Portugalia, Norvegia și Olanda erau socotite că vor rămâne neutre.

Negreșit că astfel repartizate puterile militare victoria grupului celui dintâiu părea aproape sigură; căci numărul de oameni pe care îl pot pune în linie: *Germania, Austro-Ungaria, Italia, Turcia și România*, întrece cu cel puțin 1 milion și jumătate baionete, numărul de oameni din partea *Rusiei, Angliei, Franței, Greciei, Serbiei și Muntenegrului*.

Mai întâi unul din principalii factori ai triplei-alianțe, *Italia*, a rămas neutru. Aceasta a însemnat un milion de baionete mai puțin din partea triplei-alianțe. În al doilea rând este *România*, care n'a primit să intre în acțiune, deci încă 500 mii baionete mai puțin pentru tripla-alianță. *Bulgaria*, la rândul ei,

n'a mișcat, însă această nemișcare este compensată prin abținerea *Greciei*, așa că, din această parte, pierderea este minimă pentru grupul germano-austro-ungar.

Așa e cazul *Belgiei*. *Belgia* era socotită printre neutri însă împrejurările au voit ca *Belgia* să devină nu numai un beligerant, dar încă să ia partea cea mai activă la război și să devină teatrul principal al războiului.

Apoi e *Japonia*. Despre *Japonia* nimeni n'a vorbit mai înainte de război; cel puțin nimeni nu s'ar fi așteptat ca *Japonia* să participe la un război între popoarele din Europa...

În sfârșit se vorbește, că și *Portugalia* va intra în linie trimițând pe câmpul de război, împotriva Germaniei, cel puțin 50—60 mii oameni...

Atât de crâncenă este lupta actuală, atât de gigantică și de hotărâtoare, încât apelul la neutri se face acum din ce în ce mai stăruitor și din amândouă părțile.

Unul din neutri, *Turcia*,... a intrat în luptă. *Turcia* intră în acțiune într'un moment greu..., de aceea serviciile pe care le-ar putea aduce cauzei dublei-alianțe sunt din cele mai mari.

După cum am spus, *Bulgaria* și *Grecia* se contrabalansează. Atât pentru *Germania* cât și pentru tripla-înțelegere este indiferent dacă *Grecia* și cu *Bulgaria* vor intra amândouă în acțiune, sau vor rămâne amândouă neactive.

Vremuri grele, fapte mari.

București, 15 Noemvrie.

Sub titlul acesta d. dr. N. Lupu publică în „Liga Deșteptarea” următorul articol:

De când sunt pe lume oameni și popoare, au fost și războaie. Dar încâierare mai vajnică și mai uriașă ca cea de acum, nu s'a pomenit nici în povești. Intreaga Europă aproape și jumătate din Asia, sunt împărțite în două tabere dușmane. Zeci de milioane de bărbați, floare a țărilor lor, toți cei mai voinici, toți cei mai înalți și mai luminați stau acum ascunși în șanțuri, pline de apă, zi și noapte în bătaia vântului, de multe ori flămânzi, cu fețele sălbătice, având toți o singură țintă: omorirea și zdrobirea dușmanului. A dușmanului care până ieri îi era frate. Toate spitalele, toate școlile și casele mari sunt pline de răniți. Pe fiecare zi mor voinicii din toate taberile cu zecile de mii. Pe fiecare zi gloantele și obuzele văduvesc zeci de mii de femei și lasă orfani sute de mii de copii. Iar cei cari nu sunt luptători soldați, nu sunt mai fericiți. Orașe vechi de multe veacuri, unde mintea și bogăția oamenilor din atâtea sutimi de ani,

Pe unde trec armatele

Lille.

Sunt o sută douăzeci și doi ani de când în ziua de șase Octomvrie 1792 încetară focurile unuia din cele mai teribile asediuri pe cari orașul Lille le-a suferit.

Numele ducelui de Saxe-Teschen, fiul lui August al II-lea regele Poloniei și unchiul lui Ludovic al XVI, a rămas, printr'o dureroasă amintire, deapururi legat de orașul Lille. Acel om fin, superior cunoscător și iubitor de artă, care a fost Albert Charles-Francois-Xavier, duce de Saxe-Teschen, este o vie dovadă că fineța cea mai desăvârșită, cultura cea mai aleasă, rafinamentul cel mai exclusiv, nu înăușă cu totul brutalitatea din ființa omenească și că vechea noastră moștenire de fiare, doarme un somn mai mult ori mai puțin adânc, în oamenii adesea înzestrați cu cele mai alese însușiri sufletești.

Ducele de Saxe-Teschen, guvernorul Țărilor-de-jos, acela care a proiectat și înfăptuit după desaturările și planurile lui faimosul palat Lacken, prințul acesta care, săturat în sfârșit de viața neliniștită a conducătorilor de țări și armate, s'a retras în urmă în Viena pentru a-și închina și consacra restul vieții, exclusiv cultivei artelor frumoase, a fost în stare, ca șef al

unei armate, să deschidă împotriva orașului Lille, cel mai odios dintre asediurile de cari pomenește istoria.

Dacă cel puțin ar fi fost în stare să impresioneze orașul și să-l reducă la capitulare, oricât i-ar fi fost iertate, căci ce nu se iartă învingătorilor, ori cari ar fi fost mijloacele prin cari au învins. Dar guvernatorul Țărilor-de-jos, a deslănțuit asupra orașului Lille cel mai înspăimântător bombardament, tocmai pentru că își dăduse seama că orașul nu poate fi luat nici prin luptă, fiind bine întărit, nici prin vre-un fel de strămoare, deoarece era deschis spre Dunkerque și spre alte localități și deci se putea aproviziona. În șase zile, căzură asupra nenorocitei cetăți Lille, nu mai puțin de șase mii de bombe și trei mii de șrapnele.

Prințul credea că această ploaie de foc va spera cu bună seamă populația din Lille și o va scoate afară. Vitejii cetățeni trimiseră însă răspuns asediatorilor, că ei mai bucuroși sunt să se înmormânteze în ruinele cetății lor, decât să se predea, așa că dușmanul poate continua să se amuze.

Dușmanul însă o puse de mămăligă, cum o spune Românul. Lille se aproviziona și se întărea mereu la o rezistență îndărătnică; iar de ploaia de bombe începuseră să facă haz de ne-caz. Așa se povestește că un hazliu de bărbier, după ce se imprăștiase fumul de o bombă ce

explodase, se repezi de luă o schiță din acel obuz, făcu în ea spumă de sapon, ca într'o tăviță și rase acolo pe loc, rând pe rând, patru sprezece cetățeni din Lille, în mijlocul unei mulțimi, cari râdea cu hohot.

Cu asemenea oameni prin urmare nu era de glumit și ducele de Saxe-Teschen înțelese că asediul început sub asemenea auspicii se transformă într'o aventură dureroasă prin cruzimile inutile ce se făptuiau și rușinoase prin eșecul suferit și de aceea ridică asediul, încetă ploaia de foc și o tuli la fugă.

Asta a fost pățania cetății și orașului Lille din 1792. Cine știe ce rezervă soarta frumosului artisticului, industrialului Lille și cetății întărite, din 1914, căci de data asta nu mai este o aventură uraganul de forțe ce se îndreaptă asupra lui, ci urgia unei lupte, care are să decidă, poate, de soarta groaznicului război mondial din zilele noastre!

Orașul Lille (în flamandă, Ryssel; în latina, Insula) și-a luat numele dela un sat înconjurat de ape. În cronici nu se pomenește de acest oraș decât pe la 863, când Baudoin I a spânzurat sub zidurile castelului pe mulți din dușmanii săi.

Baudoin al IV-lea este socotit ca fondatorul orașului, deoarece el, la 1007 ridică un mare număr de case, sapă șanțuri și înalță ziduri de apărare.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

au adunat comori de înțelepciune, de lucruri scumpe, de lucruri frumoase, de lucruri sfinte, sunt făcute scrum de văpaia focului, sunt făcute praf de zdrobitul ghiulelei. Și pe drumurile mândre ale celor mai mărețe neamuri, gloatele nenorocite ale satelor și târgurilor pustiite, a leargă nebune în neștire pentru a căuta un cotișor depărtat sub cerul înroșit de focul șrapnelor și pe pământul înroșit de râuri de sânge ale celor mai scumpe ai lor! Ți se încrețește carnea și ți se strânge sufletul numai când citești, veștile rari, ce ne vin dela acești frați — oameni nenorociți — ai noștri.

Grozav lucru e războiul oamenilor de azi, și grele vremuri trăiesc noroadale Europei celei mai învățate și mai bogate.

AVIZ.

Abonații restanțieri cărora li s'a sistat deja expediarea ziarului sunt rugați să-și achite restanțele. Cei ce doresc să continue a le trimite ziarul, binevoiască a ne trimite pe lângă restanța ce li s'a comunicat și abonamentul anticipativ pe cel puțin 1 lună, fără de care plată nu se trimite nimănui ziarul.

Ne adresăm totodată și acelor prea stîm. abonați, a căror abonament a expirat acum cu finea cvartalului, rugându-i, să nu uite a ne trimite abonamentul pe noul cvartal Octomvrie—Decemvrie, pentru ca și noi să le putem trimite ziarul fără întrerupere.

S'AU PIERDUT

Un cal de 1 și jum. ani și o iapă de 2 și jum. ani în comuna Secusigiu (Székessut). Pe amândoi e ars semnul S 146. Cări vor da de urma lor să se adreseze lui TOMA DOBÂNDĂ Székessut, Nr. casei 31.

Contele Tisza către învățătorii români.

Este cunoscut — și de o deosebită valoare din toate punctele de vedere — zelul corpului nostru învățătoresc în colectarea de *pansamente* și *albituri* pentru ajutorarea soldaților răniți în războiu.

Acest zel se potentează astăzi, când harnicii noștri dascăli colectează *pieptare* și *pănură de lână* pentru scutirea vitejilor noștri soldați

La 1054 Lille fu cucerit de Henric al III-lea; iar la 1213 a fost, numai într'un an de trei ori cucerit; întâi de Filip-August, apoi de contele de Flandra și a treia oară iarăși de Filip-August, care-i dete foc și-l distruse cu desăvârșire, transformându-l în cenuse. Abia orașul Lille fu reconstruit după acest dezastru și Filip cel frumos îl cuceră la 1297, după un asediu de 11 săptămâni și-l uni la Franta. Redat Flandrei de către Filip îndrăznețul, orașul Lille fu trecut la anul 1416 Casei de Austria; iar la anul 1436 dimpreună cu Țările-de-jos ajunse sub dominațiunea Spaniei, care-l ținu două sute de ani. La 1667 Ludovic al XIV cuceră orașul Lille, îl alipi din nou la Franta; iar Vauban îl înzestră cu o citadelă ce trece drept cea mai frumoasă din Europa. La 1708 disputatul oraș fu răpit din nou Franței și redat la 1713 prin tratatul din Utrecht.

Lille nu trece drept un oraș vestit prin monumentele sale. Importanța lui extraordinară este comerțul și industria. E enorm numărul fabricelor de filatură de in, bumbac, iută, cânepă, toate vestite; apoi fabrici de stofe, dantele, tuluri, damascuri, etc., aduc, infloritorului oraș venituri de zeci de milioane și zeci de mii de oameni își câștigă prin ele existența. Totuși Lille este și un centru cultural și artistic de prima ordine. Școli numeroase; iar dacă monumente arhitecturale de mare însemnătate nu-l împodobesc, posedă picturi celebre între cari și faimoasa „Descente de Croix” a lui Rubens, una din cele mai celebre pânze ale nemuritorului

de frigul greu al iernei, ce-l vor întâmpina pe câmpiile de războiu din Rusia.

Harnicia și patriotismul învățătorime române a ajuns și la cunoștința ministrului președinte, contele Ștefan Tisza, care, apreciind această muncă nobilă a adresat dlui *Ioan P. Lazar* redactorul „Gazetei Învățătorilor” și președintele comitetului „Jertfa învățătorilor români” următoarea scrisoare de mulțumită:

Preastimate domnule,

Venindu-mi la cunoștința valoroasa acțiune de colectare a învățătorime române și rezultatul ei strălucit, Vă exprim mulțumita și recunoștința mea patriotică.

O lature înaltătoare de suflete a acestui război, în care suntem puși la grele încercări, este și aceea, că va aduce un viitor mai frumos și mai bun pentru patrie și totodată va apropia inimile unora de a celorlalți, deschizând sufletele tuturor pentru o dragoste și încredere reciprocă.

Domniavoastră încă săvârșiți acea muncă nobilă, care deschide sufletele și dobândește inimile. Bunul Dumnezeu să Vă binecuvânteze pe toți, pentru această faptă bună și nobilă.

Ștefan Tisza.

Suntem mândri de harnicia învățătorilor noștri dovedită în aceste timpuri de grea restricție; iar scrisoarea dlui ministru-președinte este, pentru noi toți, un document într'adevăr prețios, și venit la timp, despre aceea, că Românii din această țară sunt — așa cum i-au crescut acesti dascăli modeste — un popor *credincios, harnic și viteaz*, care bucuos își varsă sângele pentru binele patriei comune în nădejdea unui viitor mai liniștit și îndestulat.

Scrisori din București.

— 15 Noemvrie. n.

O măsură luată la timp. — Dela consiliul de miniștri. — Situațiunea noastră economică. — Acțiunea patriotică. — Măsuri contra holerei.

Măsura luată de d. Al. Constantinescu, actualul ministru de domenii, de a se împărți la săteni o întindere de 55.000 hectare pământ, înseamnă o reală și importantă contribuție la rezolvirea nevoiei de pământ a țărânilor.

O măsură echitabilă pe care a luat-o ministrul domeniilor, la formarea loturilor, este și aceea privitoare la prețul pământului după calitate. Prin aplicarea legii din 1912, ce s'a făcut până acum, în ceea ce privește prețul de vânzare, el era stabilit uniform pentru fiecare moșie, fără să se țină seamă că pe aceeași moșie sunt mai multe calități de pământ. D. ministru Constanti-

pictor, pânză ce se găsește în muzeul de pictură, instalat în primăria din Lille.

Tot în acel muzeu se mai găsește o sumă de pânze prețioase, de ale maistrilor școalelor italiene, flamande, olandeze și franceze. Strălucesc acolo: Andrea, del Sarto, Paul Veronese, Salvator Roza, Canaletto, Van Dyck, Gaspard Crayer, Jordaens, Van-der-Velde și alții.

Muzeul Wicar cuprinde o colecție de desene de ale maistrilor italieni: Michel-Angelo, Rafael, Leonardo da Vinci, Ghirlandajo, Giotto, Coregio, Titian, Tintoretto, Annibal Carrache, Carlo Dolci, Holbein, Poussin, Iuliu Romano, Andrea dela Sarto și alte nume atât de scumpe omenirei culte.

Ca monumente interesante și trecute între monumentele istorice, Lille numără: Bursa, teatrul, spitalul general, a cărui capelă posedă splendidă operă a lui Van Dyck: „L'Adoration des bergers”, primăria, biserica Notre-Dame-dela-Treille, biserica Sf. Mauriciu, biserica Sf. Ecaterina, care conține, între alte opere de artă: magnificul tablou a lui Rubens: „Martirul Sf. Caterne”, celebra statuie „Notre-Dame-dela-Treille”, care se venerază în Lille, încă din secolul al XI-lea și niște vitrouri, reprezentând subiecte biblice, de o rară frumusețe. Vine apoi biserica Sf. Magdalena cu domul ei minunat, alte câteva biserici — toate însemnate prin interiorul lor artistic — și în sfârșit biserica izuitorilor în stil ogival din secolul al XII-lea, renumită prin eleganța și frumusețea ei arhitecturală. (le.)

nescu a hotărât ca prețul pământului să se stabilească după calitate, în limitele fixate de lege, adică luând prețurile mijlocii ale comisiunilor regionale.

Lucrările de prețuire s'au făcut de agronomi specializați, în urma examinării întregului pământ al moșiei și după normele cele mai uzitate unde s'au procedat la parcelări și colonizări. Cu modul acesta evaluarea pe hectar s'a făcut pentru fiecare lot în parte, între minimum și maximum stabilit de lege, după calitatea pământului.

Pentru o mai bună înlesnire a sătenilor și pentru ca loturile, parcelate din moșiile statului să poată trece mai repede în stăpânirea lor, s'au adus în același timp mai multe schimbări în ceea ce privește formalitățile de vânzare. Aceste măsuri constituie o mare înlesnire pentru sătenii cari urmează a fi improprietăriți.

Deosebit de aceste moșii, cari au o suprafață de 55 mii hectare, mai sunt și altele ale căror planuri și parcelare se lucrează actualmente. Pe dată ce această lucrare se va termina, ministerul domeniilor va împărți și aceste moșii la țărani lipsiți de pământ.

În modul acesta, opera de improprietărire a sătenilor, chestiunea cea mai arzătoare pentru dânsii, își va urma în bună parte calea spre o soluționare dreaptă, bine-făcătoare și patriotică.

Măsura dlui ministru de domenii e venită la timp, atât din punctul de vedere al economiei rurale, cât și sub raportul unor mari interese naționale.

În consiliul de miniștri care s'a ținut Mercuri s'a discutat asupra acțiunii universitarilor și a fruntașilor cari vor să înceapă o mișcare națională.

D. Brătianu a declarat că guvernul nu poate primi somațiuni de a intra în acțiune și de a întreprinde anumite tratative diplomatice.

În ce privește alegerea momentului de a intra în acțiune d. Brătianu a declarat, că guvernul înțelege a-și păstra toată libertatea atât față de partide cât și față de acele puteri străine cari ar fi direct sau indirect interesate ca să ieșim din neutralitate.

Prin armare guvernul va desaproba ori ce mișcare cure va ținde a-i forța mâna.

Primul ministru ar mai fi declarat că mai mulți fruntași parlamentari din majoritate sunt hotărâți ca imediat după deschiderea parlamentului, dacă manifestațiunile interne vor fi de natură a stingheri acțiunea diplomatică a guvernului, să propună din inițiativă parlamentară, proclamarea stărei de asediu.

Consiliul de miniștri s'a ocupat apoi cu examinarea diferitelor proiecte de legi financiare și economice cari vor fi depuse chiar în primele zile ale deschiderei parlamentului.

S'a renunțat la ideea de a se proroga parlamentul. Este probabil că înainte de a se redacta mesajul, va avea loc un consiliu la care vor lua parte și șefii opozițiunii.

O lature însemnată a problemei noastre economice în împrejurările de față este fără îndoială lipsa de mărfuri.

Producțiunea mare a mărfurilor străine fiind restrânsă, și în același timp fabricile mari neavând putința de a face exportul așa cum îl făceau în vremuri normale, stocul mărfurilor dela noi s'a redus la ceia ce a rămas depozitat de mai înainte.

Aceste depozite de mărfuri ce au rămas la noi și cari pot satisface cerințele pentru un timp destul de îndelungat prezintă un capital foarte însemnat pentru ameliorarea situațiunii noastre financiare.

Ca și o bună parte din producțiunea noastră agricolă care, plasată pe piețele străine, a introdus în țară un venit important, desfacerea mărfurilor aflătoare în depozitele din țară aduc și ele un capital mare, prin faptul că acest capital cu care se consumă aceste mărfuri rămâne integral în țară.

Chestiunea mărfurilor privită din acest punct de vedere, — ea și exportul agricol făcut în timpul războiului — are menirea de a ușura mult greutatea financiară și de a împiedeca astfel acea criză financiară dezastruoasă pe care au prevestit-o aceia cari la izbucnirea conflagrațiunii europene cereau cu înzistență acordarea unui moratoriu general.

Dacă la situațiunea de față mai adăugăm și faptul că la deschiderea parlamentului guvernul va aduce proiecte de legi pentru înlesnirea pieții financiare, avem speranță că vom fi ocoțiți de dezastrul economic care s'a abătut asupra celorlalte state.



Direcțiunea generală a serviciului sanitar a făcut cunoscut punctelor de frontieră și autorităților polițienești printr-o circulară următoarele:

Ivindu-se cazuri de holeră în Silezia și Bohemia (Austria) se face cunoscut că se ia următoarele măsuri:

Intrarea în România a călătorilor și mărfurilor din întreaga Austrie se va face numai prin punctele Vărciorova, T-Severin, Predeal și Burdujeni.

Călătorii, mărfurile și vasele ce vor intra prin aceste puncte vor fi supuse măsurilor prevăzute în convențiunea sanitară internațională dela Paris.

Călătorii sosiți din această țară vor fi supuși, la domiciliu unei supravegheri medicale de 5 zile. Nu se permite intrarea cetelor de lucrători emigrați, vagabonzi, etc.

Produse alimentare de origine animală, în stare proaspătă, legume verzi și fructe sunt prohibite.

Coresp.

Războiul.

Valjevo ocupat.

Budapesta. — De pe câmpul de războiu dela sud se anunță oficial: Pe câmpul de războiu dela sud, trupele noastre l-au urmărit cu energie pe dușman, nedându-i răgaz să se poată concentra pentru o rezistență mai serioasă în numeroasele poziții întărite dela Valjevo. Astfel, Duminecă după amiază ne-am măsurat numai cu ariergardele dușmanului. După o scurtă luptă, aceste au fost înfrânte, perzând mulți prizonieri. Trupele noastre au ajuns până la Kobara, au ocupat Valjevo și Obrenovaț. Primirea ce ni s'a făcut la Valjevo a fost caracteristică. Mai întâi ne-au primit pentruca să ne amăgească, cu o ploaie de flori, c'apoi imediat să ne împoaste cu ploaie de bombe și gloanțe. (Biroul de presă al guvernului ungar).

Administrație ungurească în teritorul sârbesc cucerit.

Budapesta. — Biroul presei guvernului ungar comunică: Factorii competenți s'au înțeles, că în teritoriul sârbesc Maciva, fostul banat de Maciva, să fie introdusă administrația ungurească. În fruntea administrației va fi numit în general din Ungaria. Organele administrative, posta, oficiile financiare și oficiile de vamă, ungare, își vor începe activitatea în zilele cele mai apropiate. Maciva va fi împărțită în 5 districte, având de capitală Șabat.

În zilele acestea se va rezolvi chestia financiară și de timbre a teritorului cucerit. Comandamentul armatei adresează o proclamație către populațiunea din teritorul cucerit, aducându-i la cunoștință că a luat în posesiune acest teritor, iar privitor la monete și măsurile legale va da o ordinațiune.

Budapesta. — Biroul de presă al guvernului ungar comunică: Câteva ziare din capitală au știrea, că factorii competenți ar fi convenit ca ținutul Macivei să fie sub administrație ungară. Știrea aceasta în forma cum s'a publicat nu corespunde adevărului. În colțul dintre Sava și Drina s'au luat exclusiv numai măsuri, cari sunt indispensabile pentru menținerea ordinii și siguranței în orice ținut care se găsește la spatele armatelor de operațiune.

Porto-Lagos n'a fost minat.

Sofia. — Informațiunile din Atena afirmând că Bulgarii ar fi minat Porto-Lagos pe coasta mării Egee sunt absolut false. (Ag. bulgară).

Vasele de comerț norvegiene și navigațiunea în Marea nordului.

Christiania. — Vapoarele mari norvegiene cu destinația pentru America au fost autorizate de amiralitatea engleză să treacă pe la nordul Angliei fără a atinge Canalul Mânecii.

Tsingtao va fi redat Chinei.

Tokio. — Subsecretarul de stat la marină a declarat că Japonia va administra Tsingtao în tot cursul războiului și după război va negocia cu China cu privire la acest teritoriu.

Asediarea Belgradului.

Malul-Savei. — Monitoarele noastre începând de Joi neliniștesc neîntrerupt Kalimegdanul. Duminecă dimineața s'a început asediarea generală a Belgradului. Centrul luptelor e Kalimegdan, iar lupta se dă în unghiul format de Dunăre și Sava dela Semlin până la Obrenovaț.

Semlin. — Asediarea Belgradului s'a început pe uscat și pe apă în noaptea de Sâmbătă spre Duminecă. Bombardarea e necrezut de puternică și ține neîntrerupt. Ocuparea Belgradului e iminentă. Toate edificiile din Kalimegdan au fost ruinate.

RUȘII N'AU CERUT ROMÂNIEI SĂ PERMITĂ TRANSITUL DE TRUPE PESTE TERITORIUL ROMÂN.

Berlin. — Rusia n'a cerut în mod oficial României permisiunea pentru un eventual transit de trupe peste teritoriul român. Svonul ce se răspândise în chestie nu e adevărat în forma în care se colportase, întrucât s'a făcut numai o sondare pentru a se afla cum ar primi România o atare eventuală cerere.

Rusia și Englitera după părerea socialștilor germani.

Berlin. — Deputatul social-democrat Quesen serie în cel mai nou număr al revistei „Sozialistisches Monatsheft”: Nimeni nu poate să ridice vălul viitorului. Cu toate acestea se poate zice cu încredere, că, chiar în cazul unei victorii a triplei înțelegeri, imperialismul Marelui-Britanii trebuie să primească o mare lovitură, pentru că atunci posesiunile sale coloniale din Asia vor fi deschise larg pentru intrarea Rușilor. Imperialismul rusesc nu s'ar odihni atunci, până când nu ar ajunge la ocean peste Persia și India. Aceasta este împedecă pentru orice cunosător al istoriei rusești. Față de imperiul rusesc flota engleză, stăpânitoarea mărilor, este numai o sabie de mucava, deoarece Rusia poate să-și arunce în orice timp armata sa de milioane peste frontiera imperiului britanic în India, fără să aibă nevoie de a deplasa un singur vas de război din vreun port rusesc.

Din punctul de vedere al istoriei universale, oricare ar fi rezultatul imediat al acestui război, Englitera nu poate învinge.

Iar Grey și Churchill vor rămânea poate în istoria Engliterii, a căror mărire internă n'a fost niciodată nesocotită de Germania, ca ciocnii imperialismului britanic.

Guvern național în România.

București. — „Conservatorul” scrie:

— *In cercurile liberale, a început din nou să se agite ideea formării unui guvern național. D. C. Năcu, ale cărui legături cu sferile conducătoare ale partidului dela putere nu fac indoială pentru nimeni, a declarat mai multor persoane, că incurind se va constitui un guvern național, chemat să facă față împrejurărilor prin cari trece actualmente țara.*

București. — Se afirmă cu insistență în cercurile politice, că alcătuirea unui guvern național este chestiune de câteva zile.

Francezii în Marea Adriatică.

Roma. — În numărul mai recent sosit aci ziarul „Le Temps” publică părerea unui expert de marină despre operațiunile flotei franceze în Marea Adriatică. După părerea acestui expert acțiunea flotei franceze întâmpină dificultăți invincibile. Flota operează numai la Cattaro, deoarece în părțile nordice ale Adriaticii ar putea avea surprinderi foarte mari. E o încercare zădarnică a expune flota franceză la pericolul, de care amenințată din partea submarinelor, torpiloarelor și a minelor, când Pola nu poate fi luată de către mare. Fortificațiile acestui port sunt tot așa de puternice, ca cele dela Port-Arthur.

Bari. — După cum anunță comandantul vaporului „Adriatico”, în portul San-Giovanni di Medua, a fost oprit de crucișătorul francez „Inles Ferry” care a fost însoțit de un alt crucișător francez. Vasele franceze au început din nou să vexeze vasele străine în Marea Adriatică.

Victorii germane.

Budapesta. — Dela cartierul principal german se comunică: Pe frontul dela ost luptele

continuă. Trupele noastre l'au respins Duminecă pe dușman, în Prusia orientală, la sud de Stalupönen. Trupele ce operează în Prusia occidentală lângă Soldau au împedecat apropierea dușmanului, iar trupele rusești ce înaintau de partea dreaptă a Vistulei le-a respins până la Plock, după ce le-au bătut lângă Lipno. În lupta aceasta am capturat până ieri 5000 Ruși și 10 mitraliere.

Ca o continuare a succeselor dela Wlocklav, după o luptă de câteva zile am respins mai multe corpuri de armată rusești, cari au luat lupta cu noi, peste Kutno. După constatările de până acum, Rușii au pierdut în aceste lupte 23 mii prizonieri vre-o 70 de mitraliere și numeroase tunuri.

Ofensiva germană în Flandria.

Berlin. — Dela cartierul principal se comunică: Pe frontul occidental de ambele părți s'au desvoltat Duminecă acțiuni în proporții mai mici din cauza furtunilor cu zăpadă. Ofensiva noastră în Flandria progresează mereu. În pădurile dela Argonnes am avut câteva succese mai mari

Războiul ruso-turc.

Berlin. — „N. W. Journal” află din Petrograd: Statul major al armatei rusești din Caucaz comunică la 28 Oct.:

— *Au loc mici încercări dincolo de Tșorok, la limita provinciei Batum. Menținem pozițiunile din Köprikoii. Tentativa Turcilor de a ne înconjura n'a izbutit; coloana dușmană care cerca să ne înconjoare a fost imprăștiată. Am făcut mulți prizonieri și muniții, am ocupat toată valea Alaşkert. Ne consolidăm stăpânirea pe teritoriile ocupate.*

Rezultă din afirmarea unui oficer prizonier, că armata turcă este comandată de Hassan-Izzet condus de Germani. (A. R.)

Constantinopol. — Oficial. — În urma unei lupte de două zile între Köprüllü-Köi și Hassan-Kalaa armata noastră a biruit trupele rusești cari bat în retragere.

PREGĂTIRILE DE RĂZBOIU ÎN ITALIA.

Roma. — Ziarele aیلă, că consiliul de miniștri a votat în unanimitate un nou credit extraordinar militar de 400 milioane lire.

Situația armatei rusești.

Budapesta. — *Din rapoartele oficiale se poate stabili, că armata rusească se găsea în 13 c. în următoarea situație:*

Centrul armatei rusești a ajuns în linia Wloclawet—Tarnow, iar cele două aripi înclină în linia lungă îndărapt. Aripi dreaptă a Rușilor nu se sprijinete pe puncte naturale, la spate o apără însă linia de forturi Narew—Niemen. Aripi stângă care ne interesează, mai cu seamă pe noi, se întinde între Lisko și Stanislaw, fiind apărat în parte de Carpați. Aceștia nu formează de fapt o piedică absolută, nu sunt nici decum potriviți însă pentru înaintarea forțelor mai mari, izolând în unele locuri coloanele ce ar începe ofensiva. Din cauza aceasta se găsesc forțe mai mici rusești în ținuturile dela Turka, Stryl Stanislaw, Kutj și Cernăuți.

Partea dintre Lisko și Tarnow a aripei din stânga era deschisă, așa că putea fi atacată în coaste prin strămtorile ușor de umblat din aceea parte a Carpaților. Rușii s'au întărit însă aci cu două armate (VI și VII). A treia armată a împresurat Przemyslul, având unele părți în rezervă în jur de Lemberg.

Diferite.

— Se comunică în mod oficial dela cartierul general al armatei austro-ungare: *Ieri în unele puncte ale câmpului de războiu dela nord au început luptele.*

— Trei prinți turci au vizitat pe împăratul Wilhelm al Germaniei la cartierul general al armatei. Din acest prilej kaiserul a trimis sultanului următoarea telegramă:

— *Armatele noastre s'au unit pentru a lupta pentru dreptate și libertate.*

Sultanul a răspuns prin următoarea telegramă:

— *Armatele noastre au înfrânt pe dușman și-l fugăresc. Toate armatele aliate vor fi victorioase pe cele trei continente și pe toate mările.*

— Japonia a trimis o armată de 50.000 oameni în Tsing-Tau și în colonia chineză Shan-Tung.

— Ziarului „Adevărul” i se comunică din Galați, că rezerviștii greci aflători aci din contingentul 1885 au primit bilete de chemare acasă.

— „Le Temps” ocupându-se de inviolabilitatea teritorială a Libanului pune în perspectivă, ca Franța o va soma pe Italia, ca putere care garantează neutralitatea Libanului, să protesteze la Poartă împotriva violării din partea Turciei a neutralității Libanului (A. T. U.)

— De două zile și două nopți e în curgere bombardarea Armentierului. Mare parte a orașului e o ruină. Cea mai mare parte a populației a fugit.

— Partea nordică și centrală a Flandriei e un mare spital, iar parte sudică e cimiter. În regiunea Roulers tărani au încetat sămănatul de toamnă, deoarece ferul plugului scoate cadavrele date în putrefacțiune a eroilor morți pe câmpul de luptă...

— Pe întreg frontul de la Aisne au început lupte extreme de crâncene.

— Dela Ivangorod țarul împreună cu soția sa și cu fetele sale au sosit ieri la Grodno. Li s'a făcut o primire entuziastă. Tarul a primit o delegație a Ovreilor. Tarul s'a interesat mai ales de pagubele populației în urma războiului.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 17 Noembrie 1914.

Reuniunea femeilor române din Arad a dăruit școlii civile de fete 100 cor. pentru procurarea materialului de împletit soldaților haine de lână. Tot spre acest scop a trimis părintele **George Rusu** 10 cor. și d-na **Veturia Dimitrescu născ. Damsia** 10 cor. Când mulțămese în numele școlii pentru acest ajutor aduc totodată la cunoștința publicului că pentru providerea cu împletituri călduroase, soldaților, cari acum ar pleca pe câmpul de luptă, se poate cere dela școala noastră **împletituri gata**, indicându-se pentru cine se cer și alăturându-se la scrisoare câte 65 fil. în mărci postale pentru porto. **Victor Stanciu**, directorul școlii civ. de fete din Arad.

AVIZ.

Spre orientarea publicului din România, relativ la abonamentele cu cari vor să ne onoreze, la achitarea lor etc., facem cunoscut, că, pentru a înlesni raporturile, d. ing. **GR. DABIJA**, din București, str. Rumeoară 23, este reprezentantul nostru administrativ, dispunând pentru întreaga țară de o organizație excelentă pentru care și asumă toată răspunderea. **DIRECȚIUNEA.**

Calendarul partidului național român pe anul 1915 e gata și se află la legătorul de cărți.

Dintre toate călindarele românești acest călindar va fi cel mai frumos, mai bogat, cu o mulțime de tablouri și fotografii actuale, dar în același timp Călindarul partidului este și cel mai ieftin.

Deci cine dorește o podoabă a casei pentru sf. sărbători precum și o căldă mângâiere în aceste zile de groază a războiului, să-și procure acest călindar încă de pe acum trimițând înainte prețul de **80 fileri** iar pentru România **1 leu 20 bani**, (aci e socotită și plata pentru poștă) la adresa: **Librăria „Concordia”, Arad, str. Deák Ferencz nr. 20.**

ANUNT.

Un tânăr român, absolvent al școlii comerciale rom. din Brașov caută aplicație la vre-o bancă ori altă întreprindere română, pe lângă modeste aspirațiuni de salariu. Cei ce au lipsă, să binevoiască a se adresa administrației ziarului. (Ma 2317—3.)

Mulțumită publică. Conducerea spitalului din str. Deák Ferencz chitează următoarele dăruiri:

N. Kalmár 3 pachete cafea; dna Girsch Berta 4 sticle compot; „Crucea Roșie” 20 perini și 20 învăltoare pentru perini; Frații Illies 2 lepedee și 10 buc. rămașă de pânză; dna Nagy Maria prăjituri; N. N. 2 kgr. săpun; dna Blazsoviszki 1 măsură și 3 ștergare pentru bucătărie; N. N. 1 corfă cu struguri; I. C. Sa d. arhimandrit Augustin Hamsea o cantitate mare de cartofi, zarzavaturi, varză, poame, lapte, brânză, miere, etc.; dna George Balassa 100 țigarete, 100 buc. prăjituri și 1 sticlă compot de mere; Ex. Sa d. prefect Urbán Iván jumătate sac cu mere; dna Tagányi Gusztáv 8 buc. pantaloni albi; dna Dr. Moga n. Popp 700 țigarete și 1 corfă cu mere; d. Dr. Fábry Sándor 1 iepure; d. Koromzay Frigyes 1 iepure; d. Dr. Liesek Ákos 1 iepure; Ex. Sa d. conte Zselénszky Róbert o jumătate vagon lemne pentru foc; dna Zoltai Mátyás 6 cămăși pentru dame, 8 ștergare pentru bucătărie, 1 perină, 4 cămăși pentru bărbați și 8 pantaloni albi; d. profesor seminarial Trifon Lugoian 10 sticle cu vin roșu; dna Berta Girsch 3 bucăți de unt; dna Arató Sándor, din Kunágota, 2 sticle mari cu compot, 2 sticle mari cu pătlăgele, 8 ouă și pânză pentru legat rânile; dna Szüts 1 sticlă cu licher, 1 pachet cu cafea, 1 pachet cu cacao, 1 pachet cu prăjituri și 1 sticlă cu vin roșu; locuitorii economi din comuna *Otlaca*, prin colecta dnei preotese *Octavia Turic*: 6 saci cu cartofi, 1 sac cu fasole, 234 ouă, deosebite albituri, cu totul 100 bucăți; dna Schwartz Fridolin 2 farfurii cu prăjituri; dna Zoltai Mátyás 8 saci cu cartofi, 1 sac cu fasole, 1 sac cu zarzavaturi, 1 puțină cu unsoare, 8 kgr. slănină și 5 kgr. făină; dna Cornelia Murza 1 sac fasole, 1 sac cartofi și 1 sac verdeturi.

Știri din România. Aflăm din București, că regimentul 80 de infanterie a făcut Duminecă un peletinaj la mormântul neuitatului rege Carol I.

— O întrevedere a avut loc zilele trecute între dnii prim-ministru Ion Brătianu și Take Ionescu acasă la șeful partidului conservator-democrat.

— Agentul „Navigației fluviale austriace” din Turtucaia, un anume Leibovică a fost expulzat din țară, sub acuzațiunea de spionaj.

— Zilele trecute a avut loc în București ședința comitetului consultativ al partidului conservator, convocat acasă la d. Marghiloman, pentru examinarea situației atât interne, cât și externe. În afară de dnii Teodor Rosetti și C. I. Argetoianu, au asistat toți membrii comitetului. S'a lansat următorul comunicat:

„Comitetul consultativ al partidului conservator, față cu situațiunea creată de noua întindere a războiului, a luat în unanimitate hotărâri cu a căror aducere la îndeplinire s'a însărcinat șeful partidului”.

† **Moise Birtolon**, notar în retragere și mare proprietar, membru pe viață a „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român”, membru virilist al congregației comitatense a comitatului Târnava-mică, președintele comitetului cercual Bălăușer al partidului național român, membru de încredere al Reuniunii femeilor române gr. cat. și gr. or. din comitatul Târnava-mică, membru al curatoratului parohial etc. a decedat în 13 Noembrie st. n. în al 71-lea an al laborioasei sale vieți și al 40-lea an al fericitei sale căsătorii. Immormântarea defunctului a avut loc Duminecă, în 15 Noembrie st. n. în cimitirul bisericii parohiale gr.-cat. din Lăscud.

— Odihnească în pace!

Presă italiană despre România. Marele ziar „Perseveranza”, care apare în Milano, publică în numerele sale din 18 și 19 Octomvrie 1914 un lung articol intitulat „România după un recent studiu al d-lui Botez”.

În acest articol se reproduce aproape în întregime pasagele din studiul d-lui Botez: „A short survey on the Neolatin of the near East” relative la trecutul României. Autorul articolului sus citat, care iscălește Camilla del Soldato, termină acest articol cu următoarele aprecieri:

„Astfel se termină volumașul d-lui Botez,

un învățat român care scrie într'o engleză foarte limpede; eu am extras părțile cele mai caracteristice din el, lăsând deocamdată de o parte pasajele care puteau interesa în special pe filologi. E mai presus de îndoială că din toate aceste rezultă un adânc simț de respect pentru această națiune, care a știut să tragă curaj din împrejurările cele mai vitrige și vrea să fie numită, — și poate fi numită, — cu o foarte simpatice expresie de diferență și de dragoste pentru Italia, „sora noastră mai mică”.

Sărbătoarea zilei morților în front. Asupra scriitorului Hellsen a făcut cea mai profundă impresie sărbătoarea zilei morților în front, la o brigadă de vânători tirolezi. Comandantul ei principele Schönburg-Waldeburg, a fost de curând înaintat la gradul de feldmaresal, soldații căpătaseră în ultimele săptămâni număroase decorații de vitejie; toate acestea au fost comemorate pe câmpul de luptă printr'un serviciu divin. Liturghia a fost oficiată de un călugăr fraciscan, care a stat în tot timpul, ca preot al regimentului în tranșee și ca ministrant a servit un conte polonez în uniformă de ulani. În timpul serviciului divin, comandamentul era în legătură cu linia de bătaie prin telefon ca în cazul unui atac al dușmanului să se poată întreprinde imediat serbarea.

Principele a înmănat tirolezilor săi decorațiile și a amintit într'o scurtă cuvântare de morții îngropați în împrejurimi ca victimele unor lupte ne mai văzute în istorie. Principele a declarat că vrea să roage pe împărat să-l mențină în funcțiunea de comandant al brigăzii, cu toate că a fost înaintat.

Ultima oră.

O LUPȚĂ CRÂNCENĂ ÎNTRE BULGARI ȘI GRECI.

Agentia bulgară anunță: La frontiera bulgaro-greacă s'a dat o luptă care a durat patru zile; lupta s'a terminat alaltăieri seara. Bulgarii au avut 5 morți și 9 răniți. Pierderile Grecilor nu se cunosc. Atacul Grecilor a fost pregătit de mai înainte de-a lungul frontierei. Numai datorită vigilenței și eroismului trupelor noastre dela graniță și eroismului glotoșilor noștri atacul a putut fi respins. Se șvonește, că trupele grecești au ocupat două localități bulgare.

GENERALUL POTIOREK — DECORAT.

Viena. — A. T. U. — Gen. Merterer, șeful cancelariei militare a monarhului a fost în persoană pe câmpul de luptă dela sud, unde a predat generalului Potiorek înalta distincțiune din partea monarhului.

COMANDA SUPREMĂ MILITARĂ A NOASTRĂ ÎN VALJEVO.

Budapesta. — A. T. U. — Ieri trupele noastre au ajuns la Kolubara. O parte din trupe a trecut râul. Am găsit câteva poduri distruse. Comanda supremă militară a armatei noastre a sosit la Valjevo. Am restabilit liniștea în părțile nordice. Orașul a suferit mult din cauza Sârbilor. Un detașament al nostru de cavalerie a capturat ieri 300 prizonieri sârbi.

CĂDEREA BELGRADULUI ÎMMENTĂ.

Budapesta. — Dela cartierul principal se comunică: Direcția retragerii Sârbilor cu toată probabilitatea e Kragujevat. Ofensiva generală a armatelor austro-ungare s'a început și înaintarea trupelor noastre pe linia Sava—Dunăre va provoca fără multe sforțări căderea apropiată a Belgradului. Bombardarea Belgradului din Semlin continuă. Toate edificiile militare precum și palatul statului-major din Calimegdan au fost distruse de focul tunurilor noastre. Gloanțele tunurilor noastre au cauzat pagube și în mai multe părți ale orașului: atât conașul cât și mai multe edificii publice au suferit stricăciuni mari. În Belgrad se duce mare lipsă în pâine și tutun. Intrucât garnizoana din Belgrad, constătătoare din mai multe mii de oameni, nu-și va câștiga legătură cu armata sârbească, care se retrage, ea va fi atacată de ai noștri din spațe și va fi constrânsă să se predea fără luptă. Intrarea trupelor noastre e iminentă.

MARE BUCURIE ÎN BERLIN.

Berlin. — Sosind știrea despre victoriile repurtate asupra armatelor rusești întreagă capitala Germaniei a fost înarborată cu steaguri. Bucuria populației e la culme.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Tiparul tipografiei „Concordia” societate pe acții în Arad. — Editor responsabil: prof. VASILE STOICA.

ANU

ABONAM

Pe un an

Pe jumătate

Pe 3 luni

Pe o lună

Pentru Ro

străin

Pe un an

Tel

pentru oras

Nr.

„Scri

Un sol

număr căți

liției, întâl

clusiv izra

refugiați iz

nei muscă

Intr'o

ceasuri lin

sboare în

coresponde

unei pietre

me, a încep

această ca

Creion

de un just

e socoteala

teala ce și

tutor nații

poporație î

rației, înain

Diplom

jidovească,

nici o altă

Dar, da

nostru, de

existența p

Vodă

Din amintir

Intr'una

nurile pe c

de peste Du

turecesc se

baterii căl

Nouă ne

lutându-ne

l de artiler

Carol, am

tot noi am

cetatea Vid

rioiși, în lun

În tabără

tinele când

și oameni ș

departe de

O clipă

desmeticim,

și încă un c

poî urmară

In graba

rile și răspu

a fost com

Mihail ajun